

SMS-je

nieuwsbrief van de Slochter Molen Stichting

De molen WINDLUST in Overschild

Deze kleine molen is in 1859 als grondzeiler gebouwd uit onderdelen van o.a. een poldermolen die in Steendam moet hebben gestaan. De molen is altijd als boerengemaal in gebruik geweest, voor het malen van diervoeders. In het verleden is er ook nog gewerkt met pelstenen en een koekenbreker. Dat dit er allemaal in heeft gepast is, gezien de beschikbare ruimte, nauwelijks te geloven.

De laatste beroepsmolenaar, dhr. K.v.d.Zwaag, heeft de molen in 1969 overgedaan aan de Slochter Molen Stichting (SMS) voor het bedrag van Fl. 1,00. In de loop der tijd zijn er aanpassingen geweest aan vooral de buitenkant van de Windlust. Zo is het gevluht diverse keren veranderd van zelfwichting naar zeilvoering en omgekeerd en is de molen in het begin van de 20ste eeuw ca. 5 meter omhoog gebracht omdat door bebouwing in het dorp de windvang niet meer optimaal was. Hiertoe werd een stenen onderbouw opgetrokken waar de hele molen weer werd opgezet. De enorme balken komen uit een borg die juist werd gesloopt. De oorspronkelijke kleur blauw schemert nog steeds door de witkalk heen. De stelling is enkele malen vervangen, o.a. te zien aan de onderkant waar de schoren in de muur zijn aangebracht.

Destijds stond er in het kleine gebouwtje rechts naast de toegangsdeur een zg. éénpitter Bronsmotor die op windstille dagen een maalkoppel op de begane grond aandreef. Sommige geboren en getogen Schildjers kunnen zich nog herinneren dat het "pof-pof-pof" over het hele dorp weerklonk en dat er uit de uitlaat van die mooie rookringen de lucht in werden geblazen. Jammer genoeg is deze motor als schroot afgevoerd.

Het maalkoppel, dat boven op de steenzolder ligt, is een keer vervangen omdat het vorige koppel tijdens een restauratie natgeregend was en in de daaropvolgende strenge winter kapotgevroren was. Het is iets kleiner dan het oorspronkelijke en komt uit een boerderij.

Slochter Molen Stichting

Bestuur

voorzitter: dhr. J.J.A. Brekeling
secretaris: dhr. L. Groenewold
Hoofdweg 67, 9619 PB Froombosch
penningmeester: dhr. H.W. Helmantel
lid, tevens vice-voorzitter: dhr. B.H. Starke
lid, tevens voorzitter technische commissie: dhr. G. de Vries

Molens en Molenaars

Korenmolens

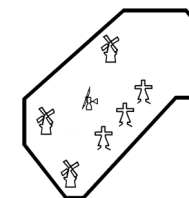
<i>Naam</i>	<i>Plaats</i>	<i>Telefoon</i>	<i>Molenaars</i>
Entreprise	Kolham	0598-397881	Hans Bergman
Stel's Meulen	Harkstede	050-4041826	Gerrit Tammenga Remy Strijbosch
De Windlust	Overschild	0598-395542	Marius Biesheuvel Lex van der Gaag

Poldermolens

Fraylemamolen	Slochteren	0598-422326	Roelof Beugel
De Grootte Polder	Slochteren	0598-399191	Lammert Groenewold Henk Klöpping
De Ruiten en Bakker's Meulentje	Slochteren	0598-392413	Henk Helmantel Jakob Kuiper

Colofon

Nieuwsbrief van de Slochter Molen Stichting
Jaargang 2, nummer 1, april 2008
Redactieadres: redactie@slochtermolenstichting.nl
Inleveren kopij: uiterlijk 1 augustus 2008

Van het bestuur

Beste lezers,

Voor u ligt alweer de tweede uitgave van onze nieuwsbrief, het SMS-je. Het enthousiasme, waarmee de activiteitencommissie aan het werk is gegaan met deze wijze van communicatie, heeft veel positieve reacties opgeleverd.

Het is een handzaam boekje geworden met veel wetenswaardigheden en het geeft een helder beeld van wat er zoal omgaat in de Slochter Molen Stichting.

Ook voor 2008 staan weer heel wat activiteiten gepland.

Na een periode van 6 jaren zal er een begin gemaakt worden met de herbouw van de Entreprise te Kolham.

Het heeft heel wat tijd en overleg gekost om zover te komen. Ik hoop dat het draagvlak voor de Molenstichting verder wordt verbreed door middel van uitbreiding van ons donateurbestand. Op deze wijze kunnen we nog meer inhoud geven aan de activiteiten voor dit jaar.

Ik wens u allen veel leesplezier en hoop dat u zich laat inspireren ook een bijdrage te leveren aan de volgende nieuwsbrief.

Koos Brekeling

In dit nummer

<i>De "Entreprise"</i>	2
<i>Het onderhoud</i>	5
<i>Het weer</i>	4
<i>Molenaarswerkzaamheden + Molenaars van de Windlust</i>	7
<i>Molendagen in 2008</i>	3
<i>Tuinema's Molen</i>	6
<i>Van het bestuur</i>	1 + 8
<i>Van de redactie</i>	8

De "Entreprise"

Wordt het nog wat met de Entreprise?

We wachten al zo lang....

Om met de deur in huis te vallen: ja, het wordt wat; dit jaar nog; en het lange wachten is voorbij.

We hebben al eerder positief nieuws laten horen over de herbouw, maar dat ging dan voornamelijk over de toezegging van een bijdrage. En dat is natuurlijk ook goed nieuws: zonder geld geen molen.

We hadden gehoopt al eerder te kunnen beginnen, maar bij een project van deze omvang is haastige spoed zelden goed. Maar nu is het dan echt toe aan zichtbare actie.

Deze maand nog gaan we aanbesteden. Het bestek en de brieven zijn klaar voor verzending. Na de inschrijvingen gaan we over tot gunning en opdrachtverlening. Vanaf dat moment ligt het in handen van de molenbouwer.

We hebben gemerkt dat er de laatste tijd veel onderhoud aan veel molens gebeurt, dus zullen we in goed overleg moeten komen tot een haalbare planning. Het duurt nou eenmaal eventjes voordat een volledig functionerende molen herbouwd is.

In elk geval beschouwen wij het jaar 2008 als het jaar van verandering voor de molen van Kolham.

Lammert Groenewold
secr. Slochter Molen Stichting

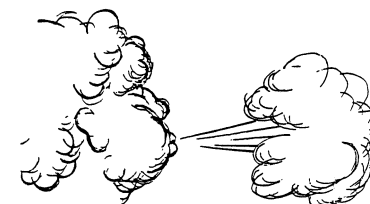
Molendagen in 2008

- 10 mei** Nationale Molen- en Gemalendag
- De eerste officiële molendag in 2008 is, in mei, de Nationale Molen- en Gemalendag. Ook nu weer werkt een aantal leden van Het Gilde Slochteren mee; daarnaast leveren ook andere vrijwilligers weer een bijdrage aan het welslagen van deze dag. We hopen dat het weer beter is dan in 2007!
- 14 en 15 juni** Groninger Molenweekend
- Ook nu weer is het thema: "Koren op de molen". In Harkstede, op Stel's Melen, trad vorig jaar een koor op; vanaf de stelling klonken toen de welluidende klanken over het dorp.
- Koren, koortjes, professioneel of gelegenheden- of schoolkoren, die hiervoor voelen, worden opgeroepen om zich te melden bij de Activiteitencommissie van de Slochter Molen Stichting. (redactie@slochtermolenstichting.nl)
- 13 en 14 september** Open Monumentendagen
- Het thema is in 2008: "Sporen". Sporen is een breed thema waarmee in elke gemeente in Nederland aanknopingspunten zijn te vinden. Te denken valt aan sporen van bewoning, sporen in het landschap en sporen van geschiedenis.
- In de eerstvolgende uitgave van het SMS-je, dat uitkomt vòòr de Open Monumentendagen, kunt u meer informatie hierover lezen.

Het weer

Voor molenaars is het weer heel belangrijk. In dit nummer de eigenschappen van de wind uit de diverse richtingen.

- Noordenwind:** Deze wind kent meestal een 'dagelijkse gang'. D.w.z. dat de wind 's morgens minimaal is, daarna toeneemt en 's avonds weer stil valt.
- Noordoostenwind:** In de winter stabiel. De lucht is helder, meestal droog met kans op sneeuw. In de zomer minder regelmatig.
- Oostenwind:** In de winter zeer stabiel. In de zomer is een oostenwind onstabiel. Bij grote hitte kunnen buien ontstaan in het Z.O. of Z.
- Zuidoostenwind:** Meestal van korte duur. Gaat vrijwel altijd vooraf aan een ingrijpende weersverandering.
- Zuidenwind:** Komt veel voor in ons land. Een redelijk goede maalwind.
- Zuidwestenwind:** Komt in Nederland het meest voor. Een goede maalwind met vaak een 'dagelijkse gang'.
- Westenwind:** Meestal buiig. Kan vooral in het najaar gepaard gaan met onweer.
- Noordwestenwind:** Vooral in het najaar zeer buiig. Is een onregelmatige wind.

Het onderhoud

In deze rubriek wordt per molen een korte opsomming gegeven over het grotere onderhoud (gedaan en toekomstig), dat meestal door de molenmaker moet gebeuren.

De Entrepise	Zie hiervoor het artikel op pagina 2.
Stel's Meulen	In nauwe samenwerking tussen molenmaker en molenaar is een nieuwe tapbalk ((voor het in- en uit het werk zetten van de steenspil (aandrijving maalsteen)) aangebracht. De nieuwe lange spruit is inmiddels bij de molenmaker in bewerking. Aan het gevlucht moet ook nog e.e.a. gebeuren: een paar kleppen en een paar heklatten moeten worden vervangen, alsmede één van de treklatten.
De Windlust	Er wordt voor de Windlust een zogenaamd verftechnisch bestek gemaakt.
Fraeylemamolen	In ieder geval zal er een grondige schilderbeurt plaatsvinden; verder wordt gekeken naar de toestand van de lange- en korte spruit.
De Groote Polder	De spindel, voor het in- en uit het werk zetten van de vijzel moet worden hersteld; ook bij de Groote Polder valt het e.e.a. te schilderen
De Ruiten	In spanning wordt afgewacht of de aangevraagde subsidie (nieuwe vijzel en wateraanvoer) wordt gehonoreerd. Verder zal het nodige schilderwerk gebeuren.
Bakker's Meulentje	Het molentje staat inmiddels op een 'bodem' van kleine 'waaltjes'. Ook aan ons weidemolentje is een kwast verf zeker goed besteed.

De romp van 'Tuinema's molen' in Slochteren

De redactie heeft Andries Doorlag van de Historische Vereniging Slochteren/Schildwolde e.o. benaderd en hem gevraagd om een artikel voor dit nummer te schrijven over 'Tuinema's molen'. Het is bekend dat de Historische Vereniging bezig is met pogingen om de stomp van de molen van de sloop te redden. Het artikel van Andries Doorlag is zeker interessant genoeg om te plaatsen, maar hij zag geen kans om dat in te laten passen in het SMS-je. Daarom wordt zijn volledige artikel geplaatst op onze website: www.slochtermolenstichting.nl

In 1922 brandde de stenen molen uit en werd toen gesloopt tot het niveau van wat er op dit moment nog staat. Er zijn dus niet zo heel veel mensen meer, die de molen in zijn oorspronkelijke staat hebben gekend. Uit de oude foto blijkt wel dat het om een flinke grote molen ging. Wubbo Tuinema koopt de 'molen' in 1925; hij wordt in 1947 opgevolgd door zijn zoon Enno Hebel Tuinema. Enno Tuinema verkoopt de molenromp in 1995. De gemeente, die middels een ruilactie eigenaar van de 'molen' is geworden, wil het geheel slopen, maar de Historische Vereniging komt daartegen -tot op dit moment met succes- in het geweer.

De vereniging maakte plannen voor exploitatie en is nu in afwachting van een besluit van het College van B & W.

Molenaarswerkzaamheden

Stenenbillen in de WINDLUST

In 2006 werd er een inzamelingsactie op touw gezet in Overschild om het maalkoppel weer scherp te krijgen. De stenen waren zo stomp, dat, als er al graan werd gemalen, het meer werd fijngedrukt dan gemalen. Om de kosten zo laag mogelijk te houden hebben de beide vrijwillige molenaars het koppel uit elkaar gehaald en de loper (bovenste steen) alvast gekeerd zodat er direct kon worden begonnen met billen (scherpmaken). Het bleek dat de stenen niet meer vlak waren en dus eerst moesten worden gericht. Daarna werden de groeven, waar nodig, helemaal opnieuw uitgehakt en alle randjes zo recht mogelijk gebild. Dit wordt volledig met de hand gedaan, door molenaar Janko Doornbos uit Niekerk Wij hebben ook een stukje geprobeerd en het is inspannend en uitputtend werk. Echter het resultaat mag er wezen. De stenen malen weer prima. En wij, als molenaars van de Windlust, zijn trots op Overschild met deze geslaagde actie.

De molenaars van de WINDLUST

Marius Biesheuvel: Sinds 1994 ben ik molenaar op de Windlust. Eerst samen met de laatste beroepsmolenaar, dhr K. van der Zwaag. Van hem heb ik veel historische verhalen maar ook kneepjes van het vak meegekregen. Helaas heb ik mee moeten maken dat de molen ernstig in verval geraakte. Ja, zo erg zelfs dat het levensgevaarlijk was om je op de stelling te begeven en dus heb ik de molen moeten sluiten. Goed gekeurde restauratie-plannen werden helaas niet beloond met een subsidie. Maar gelukkig zijn de laatste tijd de meest noodzakelijk reparaties uitgevoerd. We zijn er nog lang niet maar alles is weer veilig en we (Lex en ik) malen weer regelmatig graan tot meel.

Lex van der Gaag: Ik woon sinds 1987 in Overschild en heb altijd al iets met molens gehad. In m'n geboortedorp Loosduinen staat ook een hele mooie, die ik in m'n jeugd geregeld bezocht. Ook bij de laatste beroepsmolenaar Van der Zwaag kwam ik regelmatig even aanwaaien. Het heeft echter tot 2005 geduurd dat het molenvirus mij zo te pakken had, dat ik de cursus "vrijwillig molenaar" ben gaan doen. Met veel plezier draai ik tegenwoordig, samen met Marius, op de Windlust.

Van het bestuur (nagekomen)

Nieuwe penningmeester

Het bestuur is erg blij dat de vacature van penningmeester weer vervuld is. Henk Helmantel is bereid gevonden die klus voor zijn rekening te nemen.

Van de redactie

Het tweede SMS-je ligt voor u.

U hebt gezien dat deze keer de korenmolen 'Windlust' in Overschild centraal staat. De molenaars van de Windlust moesten hun enthousiasme flink geweld aandoen om er voor te zorgen dat hun bijdrage op de vorige pagina zou passen.

Maar dat is prima gelukt!

Een oproep aan alle lezers:

U kunt meehelpen met het interessant houden van het SMS-je, door een leuke anekdote of een leuk verhaaltje over -bij voorkeur- molens uit de gemeente Slochteren, over oud-molenaars of misschien onbekende foto's.

Denkt u iets te hebben en wilt u dat met ons allen delen? Neem dan contact op met de redactie: redactie@slochtermolenstichting.nl of telefonisch via 0598-422326 (Roelof Beugel).

De redactie denkt na over interviews met oud-molenaars, oud bestuursleden, maar ook anderen, die wellicht over interessante informatie beschikken. U ziet het misschien al in het volgende nummer.

Wat, tenslotte, niet onvermeld mag blijven is het feit dat de Slochter Molen Stichting een bedrag van € 6.250,00 heeft weten binnen te slepen. Vanuit de Stichting 'Het Jaar van de Molens 2007' werd per molen € 1.250,00 uitgekeerd voor deelname aan de activiteiten, die vorig jaar bij onze molens plaatsvonden. Hulde aan alle medewerkers en vrijwilligers!